

In afwachting van het feest van Christus' geboorte

Aartspriester Theodoor van der Voort 8-12-23

De gehele christenheid bereidt zich voor op het feest van Christus' geboorte, sommigen zelfs met een vastentijd. Een van de namen die Jezus gegeven wordt in de profetieën van Jesaja is Vredesvorst. Maar de vrede is momenteel op aarde ver te zoeken. De oorlog in de Oekraïne duurt nu al bijna twee jaar, en het einde is nog niet in zicht. En in de streek waar onze Heiland geboren is, vindt een vrijwel allesverwoestende vernieling plaats, die onnoemelijk menselijk leed veroorzaakt. Maar desondanks moeten we de hoop vasthouden. Oorlog en verwoesting kunnen nooit het laatste woord hebben in Gods heilsplan. Want God had de wereld zo lief dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

In de Orthodoxe Kerk krijgt bij het feest van Christus' geboorte een deel van de

Grote Completen, die ook vlak voor dit feest in de kerken gevierd worden, een bijzondere lading. Op een feestelijke melodie zingen het koor en de canonarch de bekende profetieën van Jesaja, waarin ook gerefereerd wordt aan Christus' naam, Emmanuel: "God is met ons, beseft het, gij volkeren, en onderwerpt u, want God is met ons!" Terwijl de canonarch de verzen leest uit de profetieën van Jesaja, herhaalt het koor elke keer "want God is met ons!".

Hoe vaak wij mensen onze toevlucht nemen tot geweld, elk jaar opnieuw geeft dit feest ons weer hoop. God wordt geboren als een weerloos kind, onder erbarmelijke omstandigheden, en dat, zoals wij in de Geloofsbelijdenis lezen "om ons mensen, en om onze verlossing". Dat geloof laten wij ons niet afnemen. Daaraan houden wij ons vast. Daaruit putten wij de stellige overtuiging dat er een tijd aan zal breken, waarop de wapens zullen zwijgen en de vrede zal overwinnen.

afbeelding::Kerstikoon uit de kathedraal van de Annunciatie in het Moskouse Kremlin

In de hemel is een dans

Hans Uytendogaardt 26-10-23

Dit beeld van 'The Dancings Saints' in hemel en op aarde rond het altaar bij de communie in de Maaltijd van de Heer is een monumentaal, verrassend en krachtig statement van geloofsverbondenheid door de eeuwen heen. Het fresco werd in 2009 voltooid in de koepelvormige altaarruimte van de episcopale kerk van St Gregory of Nyssa in San Francisco USA. Na de Schriftdienst in de rechthoekige ruimte (op de achtergrond) wordt de Maaltijd van de Heer gevierd rond het altaar in het midden. In de koepel zijn rondom negentig levensgrote heiligen, vier sterren, sterren, manen en zonnen en een meer dan levensgrote dansende Christus afgebeeld. De heilige geloofsgetuigen vormen zowel een reeks van traditionele figuren, zoals Koning David, Teresa van Avila en Franciscus van Assisi, als onorthodoxe en niet-christelijke figuren zoals Malcolm X en Anne Frank. Zij maken deel uit van een reeks musici, artiesten, martelaren, mystici,

profeten en zondaars uit alle tijden. Heilige getuigen van veelkleurig geloof en achtergrond.

Als dan de gemeenschap in de tafelviering rond het altaar danst, haakt zij aan bij de 'heiligen, ons voorgedaan' en proclameren zo een uitdagende, universeel beeld van God die het menselijk leven doorstraalt.

Hark! The sound of of holy voices

Een lied 'met alle heiligen'

1 Hoor, een heilig koor van stemmen,
staan-de aan de gla-zen zec,
hal-le-lu-ja, hal-le-lu-ja,
God zij glo-rie, zin-gen zij,
Me-nig-ten die geen kan tel-len,
als de ster-ren in hun glans,
psal-men zin-gend, pal-men dra-gend,
in de he-mel is een dans.

2 Patriarchen en profeten,
de getuigen van uw Geest,
koning, heilige, apostel,
martelaar, evangelist,
maagden, moeders, mannen, vrouwen
die volhardden tot het eind,
tot U baden in vertrouwen
die nu stralende verschijnt.

bij Komende uit de verdrukking,
en de kleren wit als sneeuw
in het bloed van 't Lam gewassen
van het vuil van deze eeuw,
in vervolgingen standvastig
wachtende op U, hun Heer,
overwonnen zij de satan
en de wereld neemt een keer.

4 Ja, zij hebben overwonnen
met uw kruis als hun banier,
volgend U in uw verzoening,
door de diepe doodsrivier.
Met uw lijden medelijdend,
medestervend in uw dood,
vonden zij het eeuwig leven
en hun loon bij U is groot.

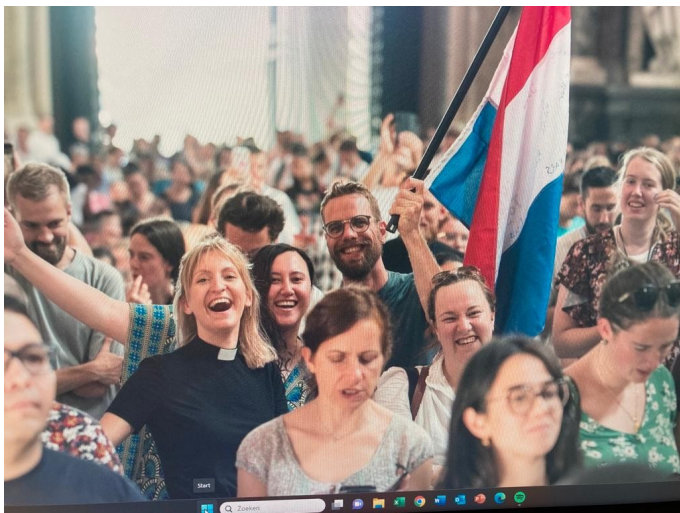
5 Nu omstraalt hen licht des hemels
en de levensbron ontspringt
waar zij juichen U ter ere
waar hun koor uw glorie zingt.
Vrede is hun deel voor immer,
liefde is hun eeuwig recht,
want zij traden uit de schemer
voor uw levend aangezicht.

6 God uit God, Gij eerstgeboren
licht uit licht, o zonneschijn,
in wiens lichaam uitverkoren
heiligen slechts heilig zijn,
schenk ons leven uit uw bronnen;
door uw adem aangeraakt
zingen wij tot Vader, Zoon en
heilige Geest die levend maakt.

tekst Christopher Wordsworth, bij Openbaring 7,9-17
vertaling Willem Barnard
melodie Nederland ca. 1700 - IN BABILONE

De synodaliteit van de kerk

Henk Schoon 7-10-23

Voorafgaand aan de Rooms-Katholieke bisschoppensynode in Rome (4 tot 29 oktober) was er een gebedsviering met de paus. Patriarch Bartolomeüs van Constantinopel, de aartsbisschop van Canterbury, Justin Welby, protestantse geestelijken en geestelijken en leken van andere kerken namen deel aan de viering. Van de Oud-Katholieke kerk van Nederland sprak Barend Th. Wallet, aartsbisschop van Utrecht, een gebed uit. De gemeenschap van Taizé had een groot aandeel in de viering. In het bijzonder waren veel jongeren

uitgenodigd en naar Rome gekomen die verbleven in gastgezinnen. Het samen bidden en zingen werkte verbindend.

De paus preekte over het belang van de stilte. Enkele jaren eerder sprak hij daar ook over. Stilte is niet hetzelfde als zwijgen, maar luisteren en ruimte bieden aan de geest. De geest van verbondenheid vormde de opmaat van de synode. De hoop is nu dat die synode in dezelfde verbondenheid voortgaat.

Dat behalve bisschoppen ook priesters, diakens, monniken en nonnen én gewone gelovigen: mannen en vrouwen met stemrecht deelnemen aan de synode, en enkele tientallen "facilitators" zonder stemrecht - deskundigen en theologen die het vergaderproces zullen bijstaan - wordt uitgelegd in de media als een welkome vernieuwing van de kerk. Welkom is het zeker. Of het een vernieuwing is kun je verschillend uitleggen. Vergeleken met de kerk van de afgelopen eeuwen wel. Maar eigenlijk is het geen vernieuwing maar het inbedden van de synode in de katholiciteit van de ongedeelde kerk van de eerste eeuwen, waarin heel de kerk stemrecht had.

De stem van heel de kerk, geestelijken en gelovigen gezamenlijk, is nodig in synodes en bij belangrijke besluiten, zoals in het proces van verkiezing en wijding van een bisschop. Kerkhistoricus Dick Schoon^[1] schrijft hierover: *Het hele proces van verkiezing en wijding valt onder de noemer „apostolische successie“. Dit betekent dus niet alleen de wijding door zelf geldig gewijde bisschoppen, maar de inbedding van een bisschop in het geheel van de katholiciteit van de kerk. Niet de bisschop staat centraal, maar de kerk waarvan hij de eenheid representeert.*^[2] Wat zou het goed zijn als met het spreken over de synodaliteit de synode ook de katholiciteit ontdekt van het stemrecht van heel de kerk. Dan zou een mooie uitkomst zijn van het proces van synodaliteit dat in 2021 is begonnen en waaraan heel de kerk in al haar geledingen en ook leden van bevriende kerken hebben deelgenomen.

^[1] Bisschop van Haarlem en docent kerkgeschiedenis aan het oud-katholiek seminarie.

[\[2\]](#) Dick Schoon, *Het bisschopsambt in de oud-katholieke traditie*. Nederlands Tijdschrift voor Kerk en Recht, 5 (2011), 24-34

Henk Schoon

afbeelding; Lars König, Elyseüs Photography

Biddend op weg naar katholieke synodaliteit

Hans Kronenburg 1-9-23

Na een grondige wereldwijde voorbereiding van twee jaar begint op 4 oktober a.s. in Rome de synode over het thema synodaliteit. Het zal gaan over het herontdekken van wat het betekent om samen Kerk te zijn en om in deze tijd gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor de kerkelijke geloofsgemeenschap. Er wordt met spanning en met grote verwachtingen naar uitgekeken, niet alleen door rooms-katholieken, maar door alle christenen die het visioen van de katholiciteit nog niet vergeten zijn. Want synodaliteit is niet iets 'typisch protestants' (zoals vaak gedacht wordt) of iets 'totaal onkatholiek' (zoals behoudende

rooms-katholieken nogal eens denken): het is een manier van kerkzijn die teruggaat op de Vroege Kerk, toen het (middeleeuwse) hiërarchische kerkmodel nog niet bestond en er door de geestelijkheid niets besloten werd zonder dat de 'leken' geraadpleegd waren. En ja – het moet gezegd worden – het waren de protestanten die dat vroegchristelijke kerkmodel in de zestiende eeuw weer ontdekt hadden...

Hoe dat ook zij, Paus Franciscus heeft vanaf het begin van het synodale proces benadrukt dat het gebed van alle christenen essentieel is voor het slagen ervan. De synode zal dan ook vooraf worden gegaan door een retraite van drie dagen, onder leiding van de Engelse dominicaan Timothy Radcliffe. Daarnaast heeft de paus jongeren uit alle kerken uitgenodigd om naar Rome te komen en op 30 september samen met de broeders van Taizé voor de Kerk te bidden.

De Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) wil het gebed voor de synode ondersteunen en heeft daartoe een bundel gebeden samengesteld. Deze bundel bevat gebeden, fragmenten uit *Instrumentum Laboris* (het werkdocument dat tijdens de besprekingen centraal zal staan) en suggesties voor Bijbelteksten. De KNR heeft alle religieuzen en religieuze gemeenschappen gevraagd om te bidden om zegen voor de bijeenkomst. Het *Oecumenisch Forum voor Katholiciteit* sluit daar graag bij aan en nodigt ieder wie de katholiciteit van de kerk ter harte gaat uit om mee te bidden voor het welslagen van de synode.

Sinds de 7e eeuw is het gebruik dat alle belangrijke kerkelijke bijeenkomsten worden geopend met een speciaal gebed tot de Heilige Geest. Het 'Wij staan voor U, Heilige Geest' (*Adsumus Sancte Spiritus*) werd voor het eerst gebruikt bij de opening van het Concilie van Toledo in 633 en wordt toegeschreven aan de heilige Isidorus van Sevilla (570-336). Ter voorbereiding op de synode van 2023 heeft het Vaticaan hiervan een vereenvoudigde versie samengesteld voor gebruik tijdens de liturgie of andere gelegenheden. De tekst luidt:

*Wij staan voor U, Heilige Geest,
terwijl wij bijeenkomen in uw naam.*

*U alleen hebben wij om ons te geleiden,
maak dat U thuis bent in ons hart;
leer ons de weg die wij moeten volgen
en hoe wij deze moeten gaan.*

*Wij zijn zwakke mensen en zondaars;
laat niet toe dat wij de wanorde bevorderen.
Laat onwetendheid ons niet op de verkeerde weg brengen,
noch partijdigheid ons handelen beïnvloeden.*

*Maak dat wij in U onze eenheid vinden,
opdat wij samen kunnen gaan naar het eeuwige leven
en ons niet verwijderen van de weg van de waarheid
en van wat juist is.*

*Dat alles vragen wij U,
die overal en in iedere tijd werkzaam bent,
in de gemeenschap van de Vader en de Zoon,
in de eeuwen der eeuwen.*

Amen.

Moge de heilige Geest de kerk van Rome en alle kerken geleiden op de weg naar
waarachtige katholieke synodaliteit!

Hans Kronenburg

afb: RK kerk, synode 2021-2024

Ketikoti en katholiek

Idelette Otten 3-7-23

In ons appel staat onder het kopje *Overal* dat de kerk *katholiek is omdat elke lokale kerkgemeenschap onderdeel is van de ene wereldwijde kerk van Christus, verspreid over alle volken, denominaties en culturen. Daarom zullen lokale kerken zich openstellen voor elkaar en voor christenen uit andere tradities en culturen, ten einde in onderlinge uitwisseling en communicatie te zoeken naar wegen om samen kerk te zijn in deze tijd.*

Ik moest hieraan denken toen zaterdag 1 juli op ketikoti de afschaffing van de slavernij in 1863 werd herdacht en gevierd. Als plaatselijke kerk van Vleuten wilden wij daar ook op zondag bij stil staan. Maar wij zijn vooral een witte kerk. Dan blijkt dat openstellen voor christenen uit andere tradities en culturen geen passief gebeuren te zijn. Het vergde inspanning van

onze gemeente om onze kerk open te stellen voor christenen uit andere tradities en culturen. We nodigden een koor uit dat gospels zong en Maddy, een surinaamse vrouw om te spreken over het slavernij verleden in het heden. Zij was eerst gehuld in slavenkleding, destijds gemaakt van meelzakken om tijdens de dienst kleurrijk tevoorschijn te treden.

Aan het begin van de dienst – toen we ons openstelden voor de Ene – kon dat niet zonder als kerk ons schuldige verleden onder ogen te komen en te erkennen dat theologie in bepaalde omstandigheden misbruikt was om slavernij te rechtvaardigen. We hebben in datzelfde gebed uitgesproken te willen helpen recht te doen aan de nazaten van hen die soms generaties achtereen geknecht en uitgebuit zijn. Het werd een goed en inspirerend samenzijn, dankzij inspanning van velen, maar vooral ook van de Ene als dragende kracht. Daar werd ik mij vooral van bewust toen Maddy en ik bij aanvang van de dienst naast elkaar stonden bij de doopvont bij de ingang van de kerk. Toen wij samen elk onze hand in het water staken en een kruisteken maakten bij de woorden In de Naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest. Op dat moment was de onderlinge uitwisseling en communicatie al aanwezig, die in de dienst alleen maar sterker werd. Ik hoop dat ketikoti ook een stimulans zal zijn voor het samen kerken en eredienst vieren van zwarte en witte mensen.

Idelette Otten

bron afbeelding: eigen foto

“Kom en woon in ons”

Lieske Keuning 20-5-23

Voor mijn ochtendgebed gebruik ik een klein groen boekje: “Het oosten bidt”. Ik kreeg het ooit van mijn leermeester ds.A.C.D. van den Bosch. Aan de hand van dat boekje bid ik dagelijks: “Hemelse koning, Trooster, Geest der waarheid, die overal tegenwoordig zijt en het heelal vervult, Schat van al het goede, en Schenker van het leven, kom en woon in ons, zuiver ons van alle smetten en red, o Goede, onze zielen.”

Zo’n gebed is nauwelijks te bevatten. Daarom is dagelijkse herhaling nodig. Het is nogal wat: eerst die grootsheid van God - Schat van al het goede, schenker van het Leven- , en dan die vraag : kom en woon in ons. Zijn we daar niet te beperkt voor, hebben we daar wel ruimte voor? Die grote God moet zich wel heel klein maken om in ons te kunnen wonen. Wij kunnen maar een klein beetje aan.” Ik heb jullie nog veel meer te zeggen, zegt Jezus, maar jullie kunnen het nog niet aan. De Geest van de waarheid zal jullie, wanneer hij komt, de weg wijzen naar de volle waarheid.”(Joh.16:12-15) Het gaat stukje bij beetje, stapje voor stapje.

Het is een gebed uit de oosters-orthodoxe kerk. Alle kans dat ook Kyrill en Poetin dit gebed dagelijks bidden: “Kom en woon in ons.” En het is niet alleen een bede, het is ook een belofte. De Geest der waarheid ‘woont in jullie en zal in jullie blijven’.(Joh 14:17)

Maar: alle inwoning gaat gepaard met problemen, zei Van Ruler. Deze inwoning dus ook. Want de Geest van God is niet onze geest, onze inspiratiebron, onze diepe gedachten, of onze ambities. Als dat zo was zouden we geen problemen met die inwoning hebben. Deze Geest neemt ons leven en keert het om. En omdat wij voortdurend weer terugdraaien, en met alle winden meewaaien, moet die Geest iedere dag weer de neuzen in de goede richting zetten. Dagelijks bekering heet dat.

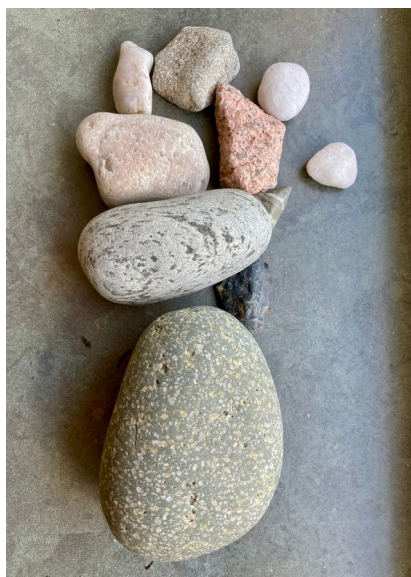
Een problematische inwoning dus, want het is niet onze Geest. Het is de Geest van Christus. De Geest is God die in ons woont. En hij/zij is een Ander dan ik ben.

Lieske Keuning

Afbeelding; muziekweb

Stenen, planten, dingen

Henk Gols 30-4-23

In de viering op Paasmorgen klinken uit het epistel de woorden: 'Als u nu met Christus tot leven bent gewekt, (...) richt u op wat boven is, niet wat op de aarde is.' (Kolossenzen 3:1-2). Nemen we soms afscheid van de aarde?

In het gedicht 'Apostel Thomas' van J. Slauerhoff heeft de apostel het met hoogvliegerij en daarmee gepaard gaande desillusie helemaal gehad. Het gedicht eindigt met de regels:

*En een was moe geloovens, hopens, strijdens
Om 't groot vergeefse en smachtte, voortaan
heidensch
Alleen te zijn met stenen, planten, dingen.*

Het grote vergeefse tegenover het doodgewone alledaagse, schim die wordt nagejaagd tegenover wat ik met mijn handen warm kan koesteren, geen ontsnapping naar de hemel maar trouw aan de aarde, heidens tevreden met huis, tuin en keuken. Maar gebeden en gezangen van de Paastijd maken duidelijk dat de hemel helemaal niet concurreert met aarde. 'In uw opstanding, Christus, alleluja, / verheugen zich hemel en aarde, alleluja', klinkt het in een responsie in de getijden.

En op Pinksteren bidden wij: 'Zend uw adem en zij (de schepselen) worden geschapen, / zo geeft u de aarde een nieuw gelaat' (psalm 104:30). En voor zondag Jubilate schreef Willem Barnard het welbekende lied dat als volgt begint:

Zingt jubilate voor de Heer,
hemel en aarde, looft uw Vader,
engelen, goden, mens en dier,
sterren en stenen, jubilate!

De heidense stenen bij Slauerhoff — in het evangelie liggen ze bij bijkans popelend te wachten om toch eindelijk te mogen spreken — krijgen in het lied van Barnard een plek in de paasjubel.

De windvlaag uit de hemel vult het huis van steen met de mensen beneden, uit de hemel dauwt wat de aarde vruchtbaar maakt, de Geest van de Heer vervult de hele wereld, de aarde is vol van de glorie van de Eeuwige.

Oppervlakkig gezien is dat de grootst mogelijke onzin, aangezien de aarde permanent wordt geschonden door misbruik en geweld, het houdt niet op. Maar Pasen levert een nieuw gezichtspunt, een diepteblik, een hemelse overview. Wij zingen onszelf en onze wereld vol grote zorgen naar een belofte toe, die in de gehavende maar verrezen Christus verborgen ligt te wachten en in de liturgie al wordt bezongen en zelfs geproefd. Als een messiaans geheim boven en onder de stenen, planten, dingen.

Dank en lof in de nacht

Wim van den Dool 2-4-23

Het begin van de paaswake in de katholieke liturgie is vol van symboliek. In de kerk is het donker; allen wachten. Er is een vuur dat gezegend wordt, waaraan de paaskaars ontstoken wordt. De paaskaars wordt gezegend en wordt binnen gedragen en drie maal klinkt "Licht van Christus", dat allen beantwoorden met "Heer, wij danken U". Het licht van de paaskaars wordt aan iedereen doorgegeven. En als allen dan een brandend kaarsje in de hand hebben en de kerk verlicht

wordt door een zee van lichtjes, klinkt de paasjubelzang: "Laat juichen heel het hemelkoor van engelen". De nu gangbare tekst^[1] is een korte vorm van de oude lichthymne 'Exsultet' uit 4^e of 5^e eeuw. Het is een tekst om bij stil te staan.

In de paasjubel worden hemel en aarde betrokken: eerst "het hemelkoor van engelen", dan "de aarde", dan de kerk ter plaatse en wereldwijd, "onze eigen tempel" en "heel het koor van Gods gemeente". De hele paasjubelzang heeft het karakter van een dialoog en er zijn verschillende personen die aangesproken worden. Aan het begin worden de hemel, de aarde en de kerk uitgenodigd om God te loven en het lied eindigt als een lof- en smeekgebed tot God. Het omslagpunt daartussen wordt gevormd door de dialoog tussen diaken en volk. De tekst van deze dialoog is dezelfde als die van de dialoog tussen priester en volk aan het begin van het eucharistisch gebed.

De dialoog begint ermee dat diaken en gemeente elkaar de nabijheid van de Heer toewensen en dat ze zich innerlijk - met hun "hart"- richten op de Heer. Maar dan wordt subtiel een overgang gemaakt van een dialoog tussen diaken en gemeente naar een "wij" dat elkaar stimuleert om samen dankbaar te zijn jegens de Heer en gezamenlijk in dialoog te zijn met de Heer.

Het is daarna alleen de diaken die vervolgt met "Ja, Gij zijt onze dankbaarheid waardig", maar hij zingt als stem van het collectieve "wij" dat zich samen in dankbaarheid richt op de Heer. De "overwinning" waarvan in de eerste zinnen al sprake was, wordt nu concreet benoemd: "Met hart en ziel zingen wij U lof om Jezus Christus, uw Zoon, wiens bloed ons vrijheid en vergeving heeft gebracht." Direct wordt dit verbonden met beeldtaal ontleend aan het Oude Testament: "Hij is het paaslam dat tot redding van Gods volk in deze nacht voor ons geofferd wordt".

"In deze nacht" – die woorden zullen in dit lied vaker terugkomen: "in deze nacht trekt Israël uit Egypte"; "in deze nacht wijst een stralend licht ons de weg"; "in deze nacht heeft Jezus Christus de ketenen van de dood verbroken". De liturgie wordt gevierd in het heden waarin de Exodus en de nacht van de verrijzenis en onze paasnacht samen vallen. Het is het heden waarin God "ons lot ten goede heeft

gekeerd. Dit is de heilige nacht waarin duisternis wijkt en zonde wordt vergeven, vreugde komt voor droefheid, een gelukkige nacht, waarin God en mensen elkaar vinden." Zoals Israël viert op de avond van de uittocht uit Egypte, zo viert de Kerk in de nacht Pasen. De ervaring dat God "alle duisternis verdrijft", stemt tot dankbaarheid: "Hoe goed zijt Gij, Heer God, hoezeer hebt Gij ons liefgehad". Wie in de duisternis ziet dat Gods licht overwint, mag hoop hebben.

En dan gaat de jubel over in een smeekgebed. In de eerste plaats wordt God gevraagd of Hij dit loflied wil aanvaarden en vervolgens of het licht van Pasen bij ons moge blijven "morgen en alle dagen, in alles wat wij doen, in heel ons leven." Verleden en heden waren al verbonden "in deze nacht" en nu wordt aan God gevraagd of Hij dit licht ook in de toekomst over ons wil laten schijnen: "Laat het zijn als de verrezen Christus, de morgenster, die eens verrezen, nu nimmermeer zal ondergaan." Met een vergelijkbare bede waarin heden en toekomst verbonden worden, sluit het lied af: "Laat de vreugde van dit paasfeest voor ons een blijvende vreugde zijn door Jezus Christus, uw Zoon, onze Heer."

De liturgie nodigt ons uit om deel te worden van de biddende gemeenschap die in de nacht Gods heil en licht gedenkt en ervaart en God daarvoor dankt. Graag wens ik u toe dat het licht van Pasen ook over u mag stralen!

[1] Ik citeer uit de 'Paasjubelzang in korte vorm' van het Rooms-Katholieke *Altaarmissaal*, die ook opgenomen is in het *Dienstboek* van de Protestantse Kerk in Nederland.

Wim van den Dool, r.-k. diaken

Foto: Wikimedia Commons: Vigile pascale 2005 Chartres - Exultet, Laurent Jerry

Ruimte voor klimaatrouw

Hans Burger 2-4-23

Het is Aswoensdag geweest, de veertigdagentijd is begonnen. Op weg naar Pasen ruimt het kerkelijk jaar tijd in voor bezinning. Dus ook voor klimaatrouw: verdriet om het verdwijnen van het klimaat dat we nu kennen en de wereld die daarbij hoort. Er is reden genoeg om te rouwen over het klimaat. In het licht van Pasen en van de kruisdood van Jezus Christus is er ook alle ruimte voor klimaatrouw.

Rouw vraagt om ruimte om te dwalen en een weg te gaan, tussen ontkenning, boosheid, verdriet, en aanvaarding. Die ruimte is er niet vanzelf. Volgens de Franse filosoof Bruno Latour (1947-2022) is de ecologische crisis gekmakend. Wie de film 'Don't look up' (2021) heeft gezien, zal beseffen hoe makkelijk we met elkaar blijven hangen in de fase van ontkenning. Kruis en opstanding geven de ruimte om niet bij die ontkenning te blijven staan.

De betekenis van het lijden van Christus aan het kruis strekt zich volgens Paulus in zijn brief aan de Romeinen uit tot de schepping die 'ten prooi is aan zinloosheid' en zucht onder de 'slavernij van de vergankelijkheid' (Romeinen 8:20-21). Christus, wijzelf, en de schepping delen in hetzelfde lijden aan zinloosheid en vergankelijkheid. De ecologische crisis hoort daar bij. Onze rouw, onze boosheid, ons verdriet kunnen worden tot een delen in het lijden van Christus. Zijn solidariteit en verbondenheid geven ruimte.

Ingewikkeld bij klimaatrouw is echter dat we niet onschuldig zijn (zoals dat wel vaker het geval is). Het is geen schoon verdriet. Als welvarende Nederlanders zijn we mee schuldig aan het grote probleem van de ecologische crisis. We zijn deel van een systeem dat niet duurzaam is, maar waar we niet uit kunnen stappen. Schuldig verdriet is extra ingewikkeld. Rouw neemt die schuld niet weg, de Heer wel. De Heer is gekruisigd voor ons, zoals het credo van Nicea zegt. Hij is gestorven om onze zonden. Wie in hem is, is tegelijk zondaar en rechtvaardige. Dat geeft ruimte voor eerlijk verdriet.

Zijn lijden geeft ook hoop. Hij leed immers uit liefde, om ons opnieuw met God onze Schepper te verbinden en Gods koninkrijk op aarde te brengen. Dat die hoop geen volksverlakkerij is, wordt bevestigd met Pasen. Daar leven we naar toe in deze tijd. Pasen betekent dat zinloosheid en vergankelijkheid overwonnen zijn en zullen verdwijnen. Pasen is het begin van een nieuwe schepping. Eerlijk gezegd weet ik niet

wat Pasen precies betekent voor de ecologische crisis. Ik weet niet hoeveel lijden we moeten doorstaan, levend in de schepping die in barensoed is. Maar het is veelbetekenend dat Paulus het lijden van deze tijd typeert als 'barendweeën' (Romeinen 8:22). De geboorte van een nieuwe schepping is begonnen. Boosheid, verdriet, en aanvaarding zijn niet het laatste stadium. Op weg zijn naar Pasen betekent op weg zijn naar een nog onbekende toekomst voor deze schepping. En dus is er hoop. Ook hoop geeft ruimte voor klimaatrouw.

Hoop betekent bovendien dat er een handelingsperspectief is. Er is in Christus ruimte voor bezinning, berouw, en bekering. Er is hoop voor de schepping, er is hoop voor de mensheid. Christus is ten onder gegaan in onze wereld vol van crises. Maar Hij is opgestaan als overwinnaar. Klimaatrouw is niet het einde, maar hoort bij een nieuw begin.

Hans Burger

afbeelding: freepik.com

Katholiciteit vieren

Andreas Wöhle 10-2-23

Jeruzalem! Oord van verlangen en gebroken visioenen. Oord van hoop en vrees. Oord waar katholiciteit zich ook in al haar weerbarstigheid presenteert. Hier is het begonnen - in "Het Land" - en hier is het waar Christelijke gemeenschappen alsmäär kleiner worden in aantal, omdat gemeenteleden het toenemend als te zwaar ervaren om met de spanningen en uitdagingen te leven die dit land vandaag kenmerken. Eén procent nog is het aandeel van de Christelijke bevolking.

Voor een groot deel zijn zij rooms-katholiek of orthodox van de ene of andere signatuur. En daar tussen: Een kleine Palestijnse "Evangelisch Lutherse

Kerk in Jordanië en het Heilige Land (ELCJHL)". In de naam van de kerk mocht het woord Israel en het woord Palestina niet voorkomen. Te spanningsgeladen ook dat! Maar wat klein is in aantal is niet klein in betekenis, weten wij als Christenen zo als geen ander! 22 januari werd in deze kerk de eerste vrouw in het ambt van "dienaar van het Woord / dienaar van Christus" bevestigd. Een unicum in de regio, zowel wat de eigen kerk betreft als ook wat de andere kerken en al helemaal wat de islamitische context betreft: Een vrouw in het ambt van de bediening van het Heilige, betrouwd met de taak om geestelijk leiderschap gestalte te geven! Het werd een teken van hoop, een feest van diepe geestelijke vreugde en een symbool van katholieke, wereldomspannende verbondenheid, waarbij meer dan honderd Lutherse en niet Lutherse predikanten, bisschoppen, aartsbisschoppen – mannen en vrouwen – uit kerken in de hele wereld door hun aanwezigheid de verbondenheid in de Geest verbeelden die deze kleine kerk in "Het Land" moet steunen in haar taak om het Evangelie gestalte te geven en te getuigen van Christus' uitnodiging om elkaar vanuit het weten om het eigen genade-bestaan als mensen te aanvaarden. Gods zegen toegewenst!

Dat er vrede moge komen

Theodoor van der Voort 9-1-23

Die vreselijke oorlog in de Oekraïne is al bijna een jaar aan de gang. Dagelijks komen er mensen om, raken mensen verminkt of gewond, slaan op de vlucht, of komen in de kou of het donker te zitten. En dan is er nog die onvoorstelbare verwoesting, deels moedwillig veroorzaakt. Via de media worden we er voortdurend mee geconfronteerd.

Ook de kerken worden hierdoor geraakt, de Orthodoxe Kerk in het bijzonder. De meeste Oekraïense vluchtelingen behoren immers tot de Orthodoxe Kerk. Ze zijn blij dat deze Kerk er ook in Nederland is. Dat de Patriarch van de Russisch-Orthodoxe Kerk, Kyrill, de Russische agressie steunt, wordt door vrijwel alle Orthodoxen in West-Europa, ook door diegenen die tot het Patriarchaat Moskou behoren, betreurd en in niet mis te verstane bewoordingen afgekeurd.

De breuk tussen Rusland en de Oekraïne die door deze oorlog is veroorzaakt, is echter niet absoluut. Veel Russen hebben in de Oekraïne gestudeerd of gewerkt, en omgekeerd gaat dat ook op voor veel Oekraïners. Daar zijn de nodige vriendschappen en huwelijken uit ontstaan, en die zullen, God zij dank, ook deze oorlog overleven.

Juist hier in West-Europa mogen wij ons verheugen dat in onze orthodoxe kerken Russen en Oekraïners samenkomen om de Goddelijke Liturgie, de Eucharistieviering, te vieren. Van meet af aan hebben de Russen in onze parochies de Oekraïners welkom geheten en zoveel mogelijk geholpen. Onze Oekraïense broeders en zusters voelen zich er dan ook thuis. Enkele van hen, die in de Oekraïne lid zijn van een kerkkoor, hebben zich beijverd om te leren hoe je Nederlandse woorden uitspreekt, en zijn onze koren komen versterken. Een paar jongens die thuis gewend waren de priester bij de diensten te helpen, doen dat hier nu ook. We zijn blij met hun steun, al kunnen we niet vergeten wat de reden is waarom ze hier zijn. We blijven met hen bidden dat er spoedig vrede moge komen in de Oekraïne.

Aartspriester Theodoor van der Voort

Afbeelding: Christus Pantokrator uit het Catharinaklooster op de berg Sinai